

de Volkskrant

Opinie: In een nieuw pensioenstelsel dient plaats te zijn voor een basispensioen

Met enkel AOW als basisinkomen ben je er niet als je naar een eerlijker pensioenstelsel wilt. De burger betrek je er pas bij door de invoering van een basispensioen.

Rob Bakker, Arnoud Boot en Reinout van der Heijden 7 februari 2022, 18:00

Ouderen spelen biljart in het plaatselijke buurthuis in Sint Willebrord. Beeld Marcel van den Bergh / de Volkskrant

De komende vijf jaar gaat Nederland alle pensioentegoeden overhevelen naar een nieuw stelsel, dat beter, eerlijker en moderner moet worden. Daarmee zou het stelsel weer toekomstbestendig zijn.

Wij denken dat het nieuwe stelsel niet aansluit op maatschappelijke behoeftes, onnodig veel risico's legt bij deelnemers, en dat het daarmee een twijfelachtig draagvlak en toekomstbestendigheid heeft. Daarom pleiten we voor een waardevast basispensioen bovenop de AOW, waar iedereen die werkt zelf een bijdrage aan levert.

De AOW is als basisinkomen voor ouderen nu te mager. Deze gewoon extra verhogen is een optie, maar dat gaat voorbij aan de eigen verantwoordelijkheid van burgers om zélf een aanvulling op te bouwen tijdens hun werkzame leven.

Zekerheid

De samenleving wil meer zekerheid boven mogelijk hogere, maar onzekere pensioenuitkomsten, zo laat onderzoek telkens zien. Wij denken dat twee dingen nodig zijn: meer zekerheid voor lage pensioenopbouw en betrokkenheid van de burger bij dat deel van de pensioenopbouw waar hij/zij risico loopt.

Die betrokkenheid komt niet vanzelf en kost tijd, maar is essentieel voor het draagvlak van een nieuw pensioenstelsel. Het past gewoon niet om de burger buitenspel te zetten, maar wel te confronteren met alle risico's. De burger moet serieus worden genomen.

Sociale partners

De hervorming van het pensioenstelsel wordt nu overgelaten aan de sociale partners. Dat leidt tot (uiteindelijk) onhoudbare compromissen over de hoofden van ons allemaal.

Het meest in het oog springend zijn de zzp'ers en flexwerkers die buiten de boot vallen. Volgens onderzoeksinstituut Netspar is 40 procent van de werkenden zzp'er of flexwerker. Zij – de verantwoordelijke partijen voor

het werknemerspensioen – stellen vooral hun vertrouwde arbeidsvoorwaardelijke rol veilig.

Werkgevers willen lagere pensioenpremies. De vakbonden willen de kenmerken van het bestaande collectief werknemerspensioen zo veel mogelijk intact houden, maar hebben de houdbaarheid en het vertrouwen in het pensioenstelsel onvoldoende in het vizier. De burger staat buiten spel, zijn wensen worden niet gehoord, terwijl zware financiële tegenvallers mogelijk blijven.

Knip

Ons pleidooi is om in het werknemerspensioen een knip te maken. Er komt een inflatiebestendig afgetopt pensioendeel waar de deelnemers op kunnen rekenen. Dit is het basispensioen dat de AOW versterkt.

Kiezen voor inkomenszekerheid in plaats van beleggingsonzekerheid staat hier centraal. De knip betekent dat een deel van de pensioenpot binnen de huidige pensioenregelingen wordt afgezonderd. En toekomstige premies hiervoor apart worden geïnd.

Met deze pot blijft het basispensioen kapitaalgedekt en wordt dus niet betaald uit belastingmiddelen zoals de AOW. Wel zou de overheid als achtervang kunnen functioneren bij tegenvallers.

Daar is enige ruimte voor omdat de overheid een enorme belastingclaim heeft op pensioenfondsen door de uitgestelde belastingheffing. Voor zzp'ers en flexwerkers kan dit basispensioen toegankelijk worden gemaakt, het is een regeling die voor iedereen beschikbaar moet zijn.

Risico

En er komt een pensioendeel daarboven waarbij deelnemers wél alle risico's lopen; hier staat het resterende deel van het pensioenvermogen bij pensioenfondsen tegenover.

Dit kan aansluiten op het pensioenakkoord waarbij het pensioenvermogen weliswaar collectief wordt belegd, maar opgesplitst wordt naar (jaargangen van) deelnemers. Men heeft dus zicht op een 'eigen' pensioenpot waarbij binnen het collectief van de eigen jaargang ook enige keuzevrijheid van beleggingen kan worden ingebouwd. Uiteindelijk kan dit mogelijk individueler worden, mits woekerpolis-achtige situaties worden voorkomen. Dan zou ook ruimte komen voor specifieke beleggingswensen zoals: liever groen, of niet in fossiele brandstoffen.

Regie

Sinds begin dit jaar hebben we een minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen. Dat wijst erop dat het kabinet inziet dat het regie moet nemen op het pensioenstelsel als geheel. Dat heeft immers geen 'eigenaar' die het stelsel op evenwichtigheid toetst met de belangen van de burger en maatschappij als leidraad.

Al meer dan tien jaar zijn sociale partners aan het hakketakken over de pensioentransitie. We zouden graag zien dat zij hun rol bij pensioenen gaan revitaliseren. Gebruik de enorme pensioen kennis in Nederland, en verbeter het pensioenakkoord in het belang van ons allemaal.

Terug dus naar de enig juiste vraag waartoe het pensioenstelsel dient: hoe armoede te voorkomen, en te zorgen dat burgers pensioen opbouwen, en dat waar mogelijk en wenselijk vanuit een eigen verantwoordelijkheid.

***Rob Bakker** is oud-bestuurder pensioenfondsen*

***Arnoud Boot** is hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam*

***Reinout van der Heijden** is hoofdredacteur van de Geldgids*